

Aianduskoolil oma sordid

JAAN KIVISTIK

Septembri lõpus registreeris põllumajandusameti sordiosakond Räpina aianduskoolis aretatud kolm kuldsõstra- ja ühe õunasordi.

Seni pole aianduskoolil oma sorte olnud, ehkki aretustööd on tehtud, ja aretisi, millele võiks ametliku staatuse taotleda, on teisiigi.

Kuid sordi registreerimine võtab palju aega ja raha. Kui palju? Registripidaja korraldab registreerimiskatsed. See tähendab aretise pikaajalist jälgimist: läbi kogu kasvuperioodi võrreldakse tema omadusi tuntud sortidega. Seda kõik selleks, et olla veendunud – jah, uus aretis on tõesti teistsugune.

Sõltuvalt sordist võib jälgimisprotsess aega võtta kuni kümme aastat, selle töö maksab kinni aga sordi registreerimise taotleja. Seetõttu on suur hulk sorte, mis ammust ajast olemas, kuid pole registreeritud.

Puukoolid võivad alates tänavusest sügisest müüa ainult neid viljapuusorte, mis on ametlikult registreeritud ja millel on kehtiv sordikirjeldus.

Tänavuse aasta septembrist on niisiis ametlike sortide kirjas ka Räpinas aretatud kuldsõstrad 'Radolf', 'Raadu' ja 'Rami' ning aed-õunapuu 'Lea'.

'Lea' on ilus punane hästisäiliv taliõun, mahlane ja magushapu. Algpuu kasvas üles 'Rae ime' seemnest, mille õied on ilma kroonlehtede ning tolmukateta ja viljad tavaliselt seemneteta.

Kuldsõstari (*Ribes aureum*) kasvatatakse küll peamiselt ilupõõsana, kuid kuna tavalised sõstra ja karusmarja kahjustajad jätvad kuldsõstra puutumata, võiks ta olla koduaias ka tänuväärne marjataim.

Plusspoolele jääb lisaks kuldsõstra külmakindlus. Marjad on 'Radolfil' mustad, 'Raadul' ja 'Ramil' pruunikasmustad. Kuldsõstra vilju võib süüa värskest, neist saab teha keedist ja kompotti ning marju võib panna ka sügavkülma.

'Lea' on valge viljalihaga mahlane magushapu kausäiliv taliõun.

RÄPINA AIANDUSKOOL

'Rami' marjad on pruunikasmustad, ümarovaalsed ja kohati veidi kiiljad, külgedelt justkui laiaks litsutud. Teistest sortidest on need magusamad. Põõsas on tugeva kasvuga.

Kuldsõstra 'Radolf' põõsas on tugevakasvuline, mustad marjad suured ja ümarad.

Sortide aretamise ning sordinimedede taotlemise eestvedajaks ning nimepanijaks-vaderiks on Jaan Ki-

vistik, kauaaegne Räpina aianduskooli õppejõud ning Eesti üks juhtivaid eksperte viljapuude kasvatamise alal.

Kuldsõstra seemned tõi Räpinasse 1949. aastal Räpina tuntud aiandusõpetaja Adolf Vaigla Venemaalt Mitsurinskist.

Nii on tema töö jätkaja Jaan Kivistik ennast tagasihoidlikult tagaplaanile jätnud ning teinud kumarduse Räpina aianduskoolile ('Ra'), Adolf Vaiglale ('Radolf') ehk sõprade seas Aadule ('Raadu') ja Mitsurinskile ('Rami').

ULVI MUSTMAA